

Willem Engel verlaat de Penitentiaire Inrichting Rotterdam Hoogvliet. Foto ANP

Proces tegen Willem Engel begint vandaag: principezaak over de grens van politiek activisme

Menno van Dongen
Amsterdam

De juridische strijd tussen het Openbaar Ministerie en Willem Engel gaat een nieuwe fase in. De voorman van Viruswaarheid zit maandagochtend in de rechtszaal in Rotterdam op verdenking van zes gevallen van opruiing. Het gaat om een inleidende zitting van een proces dat draait om de vraag hoe ver je kunt gaan als kritische, provocerende activist met een behoorlijke aanhang.

Het roept ook de vraag op of het OM er wel verstandig aan doet Engel voor de rechter te dagen. Volgens justitie heeft de oprichter van Viruswaarheid zijn achterban aangezet tot strafbaar gedrag, onder meer door volgers op sociale media in september 2020 een 'doe-opdracht' te geven: bel verzorgingshuis De Guldenakker in Goirle, dat de deuren heeft gesloten na een corona-uitbraak. Het telefoonnummer stond erbij. Medewerkers van het verzorgingshuis werden vervolgens uitgescholden en met de dood bedreigd.

'Koffiedrinken' bij Bruls

Ook stelde Engel voor te gaan koffiedrinken bij de ambtswoning van de Nijmeegse burgemeester Bruls, vroeg hij volgers 'te zorgen voor zoveel mogelijk infecties', foto's te maken van medewerkers van 'prikbussen' ('voor later') en publiceerde hij oproepen om naar het Malieveld in Den Haag te gaan, toen er een demonstratieverbod was uitgevaardigd.

Engel zal maandag zichzelf verdedigen, zegt zijn advocaat Michael Ruperti, die hem juridisch begeleidt. 'Mijn cliënt noemt zichzelf politiek activist. Uit jurisprudentie blijkt dat mensen als hij ver mogen gaan in het publieke debat: ze mogen schokkende, verontrostende dingen zeggen.

'Burgemeesters en ministers maken ook scherpe opmerkingen, bijvoorbeeld over vaccinatieweigeraars. Zij worden niet vervolgd, Engel wel. Het OM is dus niet objectief en onafhankelijk. Dit lijkt sterk op een politiek proces.'

Dat is 'nonsens', vindt advocaat Jens

van den Brink. Hij is niet betrokken bij dit proces, maar behandelt geregeld zaken waarin de vrijheid van meningsuiting centraal staat. 'Mensen als Engel mogen de grenzen volgens mij juist meer oprekken dan anderen. Het OM is zich er ongetwijfeld van bewust dat vervolging averechts kan werken, omdat hij en zijn achterban dan nog harder roepen dat ze gecensureerd worden. Daarom hebben ze, denk ik, zo lang gewacht met deze zaak. Ze wilden voldoende bouwstenen voor vervolging hebben.

'Aan de andere kant: wat het OM tot nu toe heeft gedaan in deze strafzaak komt wat onhandig over. Ik begrijp niet waarom ze het nodig vonden En-

“ Hij is gewoon een dansleraar zonder verstand van zaken, die op zoek is naar aandacht. En die krijgt hij nu

Jens van den Brink
advocaat

gel in maart twee weken op te sluiten. Hij is niet vluchtgevaarlijk. Opsluiting paste precies in zijn straatje, zo maak je een martelaar van hem. *Don't feed the trolls*. Hij is gewoon een dansleraar zonder verstand van zaken, die op zoek is naar aandacht. En die krijgt hij nu.'

Koopmans en Van Dissel

Roland Pierik, rechtsfilosoof aan de Universiteit van Amsterdam, kan zich wel iets voorstellen bij de keuze Engel te vervolgen. 'Wat hij zegt en schrijft lijkt misschien onschuldig, maar is het niet. Hij roept niet expliciet op tot geweld, maar creëert wel een sfeer waarin anderen net een stapje verder kunnen gaan en sociale media vol bedreigingen staan. Daardoor kunnen wetenschappers als viroloog Marion Koopmans en Jaap van Dissel van het RIVM niet meer vrij in de publieke ruimte bewegen en spreken.'

Koopmans zou vorige week te gast

zijn in het tv-programma *Opium op Oerol* maar dat ging niet door. Volgens Avrotros zou er een 'veiligheidsrisico rond haar persoon' zijn. Pierik: 'Koopmans is bij Engel voortdurend de kop van jut. En wat hij zegt heeft impact. Maar je kunt niet één-op-één de relatie leggen tussen wat hij heeft gezegd en dit concrete gevolg. Ook in andere gevallen kan dat lastig zijn, daarom kan dit voor het OM een lastige strafzaak worden. Maar ik begrijp heel goed dat ze dachten: we moeten hier iets tegen doen.'

De Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV) waarschuwt al een tijd dat er in Nederland sprake is van een 'radicale onderstroom' van mensen die zich verzetten tegen coronamaatregelen. In een rapport uit april staat dat deze personen 'zich in hun radicale gedrag gelegitimeerd kunnen voelen' door uitingen van de 'activistische bovenlaag'.

Michael Ruperti, de advocaat van Engel, vindt dat je zijn cliënt niet kunt verwijten dat mensen uit zijn achterban anderen bedreigen of zich misdragen bij een demonstratie. 'Ga achter de rorschoppers aan en scheer ze niet met hem over een kam. Willem zegt juist altijd: kom met liefde.'

Proces via livestream

Vanwege 'grote verwachte belangstelling', aldus de rechtbank, is de rechtszaak maandag te volgen via een livestream. Op deze eerste, korte zittingsdag staan de onderzoekswensen van Engel centraal.

'We hebben aanvellingen dat mijn cliënt stelselmatig is geobserveerd, door hem te volgen en filmen', zegt Ruperti. 'Het OM ontkent dit, maar Engel wil die vraag voorleggen aan de rechtbank en er nader onderzoek naar laten doen.'

De rechtszaak heeft een groot voordeel, vindt rechtsfilosoof Pierik. 'Engel schurkt steeds tegen de grens aan van wat je mag zeggen. Hij floreert bij juridische onduidelijkheid. Dit proces zal meer duidelijkheid creëren over waar de grenzen liggen. Misschien gaat dat ten koste van de uitingsvrijheid van Engel, maar dat kan ten goede komen aan de uitingsvrijheid van anderen, zoals wetenschappers.'